

onderzoek beter aan bij wat nu gebruikelijk is.

Omdat voorzichtigheid voorlopig geboden blijft ten aanzien van de conclusies, is het voorbarig om huisartsen te adviseren op grote schaal warmtepakkingen te gaan voorschrijven.

Wel kunnen zij aan patiënten met acute en subacute lagerugpijn zeggen dat warmte goed is en het gebruik van warm-

tepakkingen gedurende een week adviseren. Verder is het verstandig om kou als behandeling van rugpijn te ontraden omdat hierover nog niets bekend is.

Het advies van de auteurs om onderzoek te doen naar de combinatie van oefeningen en warmte, vind ik erg gezocht. De relevantie van een dergelijk onderzoek zie ik niet. Oefeningen bij acute rugpijn blijken

juist niet effectief te zijn en het is onwaarschijnlijk dat de combinatie met warmte nu ineens goede resultaten zal geven.

De conclusie van een onderzoek van hoge kwaliteit dat warmte effectiever is dan paracetamol of ibuprofen is voor de huisartsenpraktijk veel relevanter; ik pleit er dan ook voor om daar verder onderzoek naar te doen.

Arie Faas

Boeken

Sporten is gezond?

Mosterd WL, Sitsen JMA, Hermans GPH, Backx FIG, Van Cingel REH, redactie. *Het sport-medisch formularium. Een praktische leidraad*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2005. 377 pagina's, € 22,50. ISBN 90-313-4073-1.

De derde editie van dit formularium verschijnt ruim tien jaar na de eerste. Zoals in het voorwoord staat, was er toen nauwelijks aandacht voor de preventieve waarde van sport en bewegen voor de gezondheid. Dat is inmiddels wel veranderd. Dit formularium gaat echter niet in op de preventieve werking van sport, maar beperkt zich tot de sportmedische aandoeningen: aandoeningen van het bewegingsapparaat ontstaan tijdens en als gevolg van sportbeoefening. En dan met name de wedstrijdport.

De auteurs maken een onderscheid tussen sporttraumata en surmenageletsels: vanuit de sportgeneeskunde waarschijnlijk een logische indeling. De huisarts heeft echter eerder behoefte aan een totaal overzicht van de mogelijke oorzaken van bijvoorbeeld schouderklachten bij een volleyballer.

De auteurs behandelen de aandoeningen per extremiteit consequent via dezelfde indeling van anatomie-ongevalsmechanisme-diagnostiek-differentiële diagnose-therapie-revalidatie- sportherhating en preventie. De illustraties zijn verhelderend. Na elke aandoening volgt een stukje over de fysiotherapeutische behandeling. De informatie overlapt

hier vaak en is soms net wat anders ingedeeld. Dat komt waarschijnlijk doordat er verschillende auteurs aan het boek hebben meegewerkt.

Het hoofdstuk *Sportfysiotherapie, tape, bandageren en bracen* is nogal technisch van aard en vooral van belang voor sportartsen die een gerichte behandeling adviseren. De huisarts laat die deskundigheid in de meeste gevallen over aan de (sport)fysiotherapeut.

In het deel *Voeding en sport* wordt opnieuw duidelijk dat dit boekje echt gericht is op de behandeling van de wedstrijdportier. De adviezen zijn erop gericht om de prestatie te optimaliseren. De steeds groter wordende groep mensen die gaan sporten om fitter te worden en af te vallen, hebben behoefte aan heel andere adviezen. Het afsluitende hoofdstuk over doping is geheel herschreven door de komst van de nieuwe dopingregels. Dit is een informatief en helder geschreven hoofdstuk met een duidelijke uitleg ten aanzien van de veel gebruikte middelen, waar ook de huisarts met sportschoolbezoekers in de praktijk mee te maken kan hebben.

Dit sportmedisch formularium voorziet in een behoefte om gericht op te kunnen zoeken welke aandoening bij een sporter met klachten waarschijnlijk is en wat de zin van behandeling kan zijn. Door de indeling in traumata en surmenage is het niet altijd even overzichtelijk en ontbreekt bijvoorbeeld de meniscusbeschadiging bij langer bestaande knieklachten.

Hoewel de redactie in het voorwoord schrijft dat er de laatste tien jaar veel

veranderd is ten aanzien van sportbeoefening, is de inhoud daar nog niet op aangepast. Het zou een nuttige aanvulling zijn om ook enige aandacht te besteden aan de grote groep recreatieve sporters en hun verwante aandoeningen.

E. Tellegen

Ogen bekeken

Kanski JJ. *Klinische Oogheelkunde. Met 1000 illustraties in kleur*. Maarn: Prelum, 2005. 480 pagina's, € 79. ISBN 90-8562-010-4.

Deze Nederlandse editie is geen letterlijke vertaling van het Engelse *Clinical Ophthalmology*, maar van een beknopte versie daarvan. Hij is bedoeld voor studenten, optometristen, orthoptisten, oogheekundig fotografen en geïnteresseerde huisartsen(?). In het voorwoord merkt vertaler Stilma op dat 'het oog' behalve de ziel ook tal van algemene ziekten 'weerspiegelt', wat hopelijk de belangstelling voor de oogheelkunde aanwakkert.

Na het voorwoord komt een lijst met afkortingen. Maar let op: sommige zijn afkortingen van een Nederlands woord, bijvoorbeeld CZS – centraal zenuwstelsel, en andere van een Engelse term: PVD – acute achterste glasvochtmembraanloslating. Dan volgen de hoofdstukken over het voorste oogsegment volgens een vaste indeling. De tekst is compact en compleet. Elke term die verwijst naar een beeld wordt begeleid door een foto, van uitstekende kwaliteit.